

CONCLUSIONS

BLOC 1. PLANIFICACIÓ FORESTAL I SILVICULTURA

1. Reafirmem la vigència i necessitat de la silvicultura, multifuncional i sostenible, com una potent eina de gestió, per tal d'harmonitzar i satisfer les demandes que la societat projecta sobre els sistemes forestals (conservació de la diversitat i dels processos ecològics, producció de matèries primeres, manteniment del paisatge, ús públic, prevenció d'incendis, etc.).

2. Constatem que la gestió forestal opera en un escenari poc favorable, caracteritzat per una feble legitimació social, unes accions públiques insuficients i irregulars, un marc administratiu i de planificació complex, i mancances estructurals greus dels mercats de productes forestals. Afavorir modificacions significatives en aquest entorn, permetria desplegar el potencial que la silvicultura pot oferir.

3. La incertesa sobre l'estabilitat climàtica planteja un repte de primer ordre per al nostre nivell de comprensió actual de les dinàmiques naturals, i dels efectes de les nostres intervencions, pel que cal reforçar les accions de seguiment i recerca.

4. En aquest marc canviant, s'ha abordat un procés de renovació tècnica, connectant amb la millor tradició forestal europea, que ha permès elaborar noves eines conceptuals, caracteritzades de forma general per una major flexibilitat. Aquest procés s'està veient enriquit per importants aportacions de la ciència ecològica, de les ciències socials, d'una nova mirada sobre pràctiques tradicionals, i de l'àmbit de la lluita contra incendis. Cal avançar cap a una silvicultura més sofisticada, ambiciosa en els objectius i curosa i flexible en els mitjans, que pretén comprendre, adaptar-se i potenciar els processos naturals.

5. L'abandonament de l'espai rural després de segles d'intervenció humana, junt amb grans onades de regeneració natural post-incendi, ha comportat l'establiment d'estructures forestals denses, inestables, poc vitals, vulnerables, poc accessibles, i escassament diverses. Cal abordar decididament el repte de gestió d'aquestes grans superfícies, on els mecanismes de mercat són clarament insuficients, i per a les que hi ha solucions tècniques contrastades.

6. En els espais esdevinguts marginals des del punt de vista agrari, la silvicultura basada en espècies d'alt valor afegit, com ara les frondoses nobles, pot esdevenir una alternativa al simple abandonament de l'activitat, amb uns requeriments de dedicació raonables per a la propietat.

7. Augmentar la resiliència dels sistemes forestals a mig termini és un objectiu raonable per tal d'anticipar-nos als escenaris més desfavorables (inestabilitat climàtica i absència de gestió), conduint els nostres sistemes forestals cap a masses més vitals i diverses, i amb major proporció d'individus de grans dimensions, satisfent a curt termini requeriments productius, paisatgístics, ecològics i de prevenció.

8. Constatem que l'esforç de planificació forestal realitzat els darrers anys ha assolit resultats notables tant en la superfície pública (més d'un 50%) com privada (més d'un 25%). Malauradament, aquest esforç ha hagut de fer-se en absència d'un nivell de planificació intermedi que aportés orientacions tècniques, i que es coordinés amb altres instruments de planificació sectorial (incendis, paisatge, hidrologia, etc.), evitant disfuncions i solapaments. Cal reforçar aquest nivell intermedi mitjançant els Plans d'ordenació de recursos forestals (PORF), recolzar decididament l'execució de les actuacions planificades, i millorar els mecanismes de seguiment i anàlisi de la informació sobre la gestió practicada sense comprometre'n l'agilitat.

9. Per tal d'abordar la planificació i la silvicultura des d'una perspectiva realment multifuncional cal implantar noves eines com ara tipologies silvogenètiques, tipologies d'estacions, orientacions de gestió, normes de silvicultura, models de creixement o sistemes de suport a la decisió. Aprofundir en la transferència tecnològica, elaborant i difonent criteris operatius de conservació i potenciació de la diversitat biològica, d'obtenció de productes de qualitat, de prevenció d'incendis, o de millora paisatgística, suposa un important repte a resoldre a curt termini.

10. En la pràctica de la ordenació, s'ha produït una generalització dels mètodes més flexibles (rem mòbil i rodals), i una racionalització de l'esforç d'inventari i del seu pes relatiu respecte a l'anàlisi silvícola. Cal continuar el canvi des d'una atenció prioritària a la quantificació dels recursos, a una identificació/tipificació d'estacions, estructures i necessitats silvícoles, integrant sovint informació ecològica i dasomètrica d'altres escales d'inventari.

11. La irrupció generalitzada d'espècies d'ombra sota coberta, suposa una oportunitat de diversificació i a l'hora un repte silvícola important. Aquestes situacions precisen de diagnòstic acurades i tractaments diferenciats per tal de regular-ne la incorporació als estrats superiors sense comprometre'n la consolidació.

12. La producció actual de fusta ha assolit nivells molt inferiors als potencials en quantitat i qualitat. Constatem la paradoxa que s'esdevé entre un grau decreixent d'autoabastiment d'aquest recurs natural i la necessitat de recursos públics per tal de regular-ne acumulacions creixents. Cal redefinir la connexió entre la silvicultura i el sector industrial, per tal d'afavorir la posada en valor de grans quantitats de fusta de petites dimensions, que l'aplicació d'una gestió racional pot mobilitzar.

13. La silvicultura mediterrània ofereix recursos no fustaners d'alt valor afegit com ara el suro, la pinya, els bolets o la caça. És necessari aprofundir en el coneixement d'aquestes produccions i elaborar i difondre eines silvícoles específiques. Pel que fa a la pinya cal emprendre accions decidides d'ordenació del sector recol•lector i de comercialització.

14. A nivell sanitari, estan augmentant els danys produïts per algunes espècies conegudes que fins ara presentaven poblacions en equilibri, i per altra banda, es detecta una tendència "globalitzadora" amb la introducció de nous patògens i de flora exòtica invasora. La monitorització sanitària de les masses forestals en un escenari d'incertesa climàtica, i de reducció de vitalitat en moltes d'elles, esdevé una nova prioritat.

15. Una gestió veritablement integral dels sistemes forestals ha de contemplar tant els estrats herbaci i arbusti, com les formacions desarbrades. Per assolir aquest objectiu cal superar importants dèficits de coneixement i inèrcies en la gestió.

16. Constatem un renovat interès per la silvopascicultura, com a eina de gestió del sotabosc i d'espais oberts, alternativa o complementària a la mecanització. És necessari un important esforç de suport i seguiment a uns projectes d'implantació complexa i d'una alta sensibilitat socio-laboral.

BLOC 2. INCENDIS FORESTALS

1. Tant de la revisió cronològica que efectua la ponència marc com dels treballs presentats sobre la prevenció d'incendis forestals es conclou que el model català és un model reactiu i adaptat com a resposta a les grans emergències per incendis forestals que hem tingut al nostre país. Tot i que aquest model ha demostrat la seva eficàcia en la reducció d'hectàrees cremades en els darrers anys, escenaris de futur amb les perspectives de canvi climàtic i abandonó rural, suposen una amenaça.

2. El model es participat per diverses administracions. El Departament d'Interior amb competències en l'extinció d'incendis, el Departament de Medi Ambient i Habitatge amb competències en la prevenció i l'administració municipal i Diputacions que d'acord amb la Llei Forestal, en són també protagonistes. A més de potenciar taules de treball comunes i convenis de col·laboració entre institucions amb l'objecte d'aprofitar al màxim els recursos i millorar la seva coordinació, es necessari una adequació de les inversions públiques en la lluita contra el foc per dur a terme les línies d'actuació que es proposen.

3. Les agrupacions de defensa forestal, constitueixen la singularitat més notable del model català, hi ha una societat civil organitzada i equipada que col·labora de manera activa i voluntària amb la lluita contra els incendis forestals des de fa més de 20 anys, cobreix la pràctica totalitat de la superfície forestal de Catalunya i s'ha de consolidar la seva participació en els models de prevenció i extinció.

4. La majoria de superfícies cremades es produeixen en grans incendis. La davallada dels rendiments en els aprofitaments forestals, potencien un excés de continuïtat i de càrregues de combustible, més preocupant a les zones més mediterrànies on la productivitat forestal és més baixa. Es tracta d'un problema estructural. En aquests sentit els treballs aportats en l'anàlisi del cost- eficiència de la gestió forestal com a eina per a la prevenció d'incendis palesen que cal revaloritzar les funcions del bosc per la societat incrementant l'eficiència en la prevenció dels grans incendis.

5. Únicament un 10% dels incendis corresponen a causes naturals, la intencionalitat es troba al voltant del 25% , les causes desconegudes es situen al voltant del 12%, mentre que el 53% dels incendis restants corresponen a negligències i accidents. Davant aquesta distribució de causes cal millorar els plans i programes de vigilància de les diferents institucions, marcs normatius que incideixen sobre les ignicions i mesures d'autoprotecció que es puguin fixar en les autoritzacions a activitats que es trobin situades en la interfície forestal.

6. La recurrència d'incendis i els incendis d'elevada intensitat comprometen la capacitat de resposta de la vegetació. Els models d'ocurrència d'incendis i els models de danys potencials de les diferents estructures forestals que s'han presentat en aquest congrés son factors a considerar a l'hora de plantejar models de gestió amb més resistència al foc.

7. Es coneixen les situacions meteorològiques associades a grans incendis forestals a Catalunya. Si milloren els models de predicció a mig termini d'aquestes variables, s'incrementa la capacitat d'anticipació tant en la prevenció com en l'extinció.

8. Les infraestructures de suport a l'extinció, camins i punts d'aigua han estat objecte d'inversions importants per les diferents administracions: però a banda de cobrir zones deficitàries caldrà adoptar línies pressupostàries de manteniment. Per una altra part el Pla INFOCAT en recull la seva normalització, i en aquest congrés si han aportat millores.

9. La planificació d'aquestes infraestructures és objecte dels Plans de Prevenció d'Incendis. D'acord amb la Llei Forestal de Catalunya els municipis d'alt risc d'incendis han de disposar d'un pla de prevenció municipal de prevenció d'incendis forestals, aquesta planificació s'ha d'acabar de desenvolupar. Es convenient en un futur donar cobertura legal als plans a escala de massissos forestals (PPP) definint el seu finançament, òrgans de planificació i òrgans de gestió i cercant el seu encaix.

10. La interfície urbana- forestal és un problema respecte als incendis forestals. La Llei 5/2003 i el Decret 123/2005 han permès adoptar una sèrie de mesures preventives visibles en el territori en moltes urbanitzacions, mesures que s'han promogut mitjançant ordres d'ajuts. En una futura revisió s'hauria de considerar: ampliar el seu àmbit d'aplicació a tots els nuclis urbans en contacte amb la massa forestal, introducció en els nous projectes urbanístics d'un anàlisi de la seva vulnerabilitat, aspectes estructurals i de resistència al foc de les construccions, ampliar el seu àmbit d'aplicació a les parcel·les edificades, així com ampliar els sistemes de finançament per les hisendes locals per realitzar les mesures de prevenció.

11. La incorporació de noves tecnologies en la lluita contra el foc ha estat una constant en el temps, des de l'inici de les autobombes tot terreny, als actuals sistemes de posicionament dels equips mitjançant GPS. Han estat avenços importants, els helicòpters bombarders, la millora de la cartografia operativa, i la utilització de GPS i satèl·lits d'elevada resolució espacial per cartografiar zones cremades. Entre les noves eines que s'han presentat en el congrés forestal destaquen la revisió del mapa de combustibles, els mapes de càrregues i els mapes de continuïtat forestal.

12. Diversos centres de recerca tenen línies de treball relacionades amb els incendis forestals. S'han presentat treballs participats pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF), del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya i de la Universitat de Lleida. Així com els resultats de treballs efectuats en diferents programes de cooperació internacional que tenen subscriptes les diferents administracions catalanes com Fire-Paradox (Departament d'Interior), Grinfomed Medfire (Departament de Medi Ambient i Habitatge) o el grup Salamandra (Diputació de Barcelona). Cal promoure l'avenç en el coneixement a partir del treball de grups pluridisciplinars i l'intercanvi d'informació entre administracions, universitats i centres de recerca.

13. Sobre les propostes de línies de recerca, hi figuren la millora del coneixement del comportament dels combustibles forestals, l'estudi de models de propagació dels incendis, les prediccions meteorològiques, estudis de la capacitat de regeneració de la vegetació, estudis dels efectes ecològics de l'ús del foc com a eina de gestió i l'anàlisi de l'estadística històrica entre altres.

14. Es necessari reactivar la cèl·lula de seguiment d'incendis forestals amb l'objectiu d'una validació constant de les estratègies, tècniques i tàctiques a aplicar durant l'extinció d'incendis forestals, així com de dèficits de la prevenció.

BLOC 3. INDÚSTRIA I PRODUCTES FORESTALS. BENEFICIS I OPORTUNITATS.

1. Catalunya no és conscient de la riquesa que té en el bosc i la seva capacitat de generar ingressos al país. Cal saber transmetre al país aquesta riquesa. Hem de ser valents per a declarar àrees forestals com a zones amb un objectiu prioritari productor.

2. En el bosc català hi ha un excedent de fusta acumulat. En la majoria de boscos privats, a excepció de les finques amb tradició silvícola, les existències són de baixa qualitat. En general a Catalunya la fusta comercial accessible ja s'extreu del bosc. En canvi la qualitat es concentra en les zones d'alta muntanya, en boscos públics o zones de difícil extracció.

En els darrers anys però, amb el foment de la gestió sostenible a través d'ajudes i la planificació i la tecnificació que ha suposat la redacció de Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal, aquests aspectes han canviat a millor.

3. Hi ha manca de compromís per part de l'administració per assumir responsabilitats. Aquestes han de ser clares en la manera d'explotar els boscos. Com a exemple la dificultat de la obertura de pistes forestals, la tallada amb collitadores o les subhastes públiques desertes, amb l'objectiu de ser més eficient. Ha de recolzar el sector forestal productiu solucionant temes fonamentals com el transport de la fusta prenent l'exemple d'altres països europeus.

4. Hi ha masses administracions que decideixen sobre el bosc. És necessari una finestreta única que possibiliti la gestió de la forest.

5. Cal descriminalitzar els aprofitaments forestals. La societat, des de les escoles fins a la mateixa administració, ha de saber que en els boscos cal realitzar tallades per a la seva correcta gestió.

6. Cal promocionar la fusta i el suro nacional. No només amb publicitat, que també, sinó a través d'innovació tecnològica amb la cerca de nous productes que tinguin en compte les singularitats de la nostra fusta. Com a exemple, recents estudis han demostrat la superioritat quant a resistència de la pinassa pirinenca davant la fusta nord-europea, que la fan òptima per a determinats usos. També en la construcció d'edificacions i infraestructures públiques la normativa ha d'obligar l'ús de la fusta dels nostres boscos.

7. La producció d'energia utilitzant la biomassa forestal com a matèria primera és un fet ja a tota Europa. Cal distingir però la generació d'electricitat de l'energia tèrmica, amb eficiències i rendiments diferents. Estem obligats a poder aprofitar aquest nou destí per a potenciar la millora dels nostres boscos, amb l'aprofitament de fusta que actualment es queda al bosc.

8. Tanmateix no podem tancar-nos només en la tradicional de producció de fusta, suro i llenya del bosc. Cal recuperar l'extracció productes procedents de la fusta amb major valor afegit. Podem obtenir determinades substàncies químiques, que seran ben rebudes al ser d'origen natural, que ara s'obtenen de derivats del petroli. Els arbres són fàbriques químiques naturals que desaproveitem. Això ja s'aprofita en altres països. És el que s'anomena Química Verda.

9. No podem deixar de banda els altres productes forestals que, com està demostrat, avui generen majors ingressos que la fusta, tot i que aquests no reverteixen al bosc. La seva funció social és clara. L'administració ha cercar mecanismes per a que aquest valor reverteixi en la seva font productora.

BLOC 4. BOSCOS, SOCIETAT I TERRITORI

1. També en aquest grup es constata la mancança de dades específiques del sector a l'hora de fer anàlisis dels temes territorials, derivats dels canvis associats a la dinàmica dels terrenys forestals. Les dades actuals són poc homogènies, fragmentades, de fonts diverses i, per tant, difícilment integrables.

2. Els diferents serveis que el bosc ofereix, i que avui van molt més enllà dels estrictament productius, exigeixen ser valorats i compensats sense més demora per a poder garantir la continuïtat en la seva prestació.

3. Els boscos urbans i periurbans demanden un tractament específic que ha de passar per una gestió combinada dels aspectes urbanístic i forestal.

4. La societat és permeable a la informació que se li dona sobre el bosc i, per tant, entenem que és necessari un bon pla de comunicació que expliqui la realitat forestal catalana i contribueixi a millorar la percepció del sector per part de la ciutadania.

5. La gestió forestal ha de contemplar tots els valors del bosc. Aquesta gestió ha de ser holística i capaç d'integrar les tres funcions clàssiques dels terrenys forestals (productiva social i ambiental). L'eliminació d'alguna d'aquestes funcions és una disfunció que cal corregir vers la multifuncionalitat, que és la única manera de garantir la integritat dels terrenys. No s'ha de menysprear, en cap cas, el component productiu sinó cercar la intensitat de gestió adequada.

6. De l'anàlisi efectuada en la ponència marc i en les diferents comunicacions presentades, es dedueix la necessitat de cercar fórmules de concertació i participació; per això cal aprofundir en els diferents mecanismes tals com custòdia, mecenatge, contractes de gestió o altres. Aquests mecanismes hauran d'assegurar la seva continuïtat i viabilitat dins del marc legal vigent.

BLOC 5. DINAMITZACIÓ I GESTIÓ DE L'ESPAI FORESTAL

1. El bosc constitueix un element estructural del país i una font de creació de riquesa i de llocs de treball que cal gestionar per conservar i millorar.
2. En un context canviant caracteritzat per la globalització dels mercats i per un augment de les demandes socials i ambientals sobre els espais forestals, els nostres boscos i la competitivitat del conjunt del sector forestal català s'enfonsa davant la manca d'eines i de mecanismes que permetin dinamitzar el sector en el marc d'una economia de mercat i altament competitiva.
3. Per avançar tant cap a la millora de la competitivitat del sector productor, com cap a l'assoliment dels objectius i compromisos assumits pel nostre país en matèria ambiental; així com per la preservació d'un espai que cada cop més gaudeix i demanda el conjunt de la població, cal articular una política forestal de consens, a llarg termini, estable i amb els recursos públics necessaris pel seu desenvolupament.
4. La política de foment a la gestió forestal sostenible desenvolupada en els darrers anys, ha estat un pas endavant molt important tot i que, malauradament, clarament insuficient per la manca sistemàtica de recursos econòmics per la seva aplicació.
5. La coresponsabilitat ha de ser un principi bàsic a l'hora de fer front al finançament de la política forestal. Cal equilibrar el repartiment de càrregues i beneficis entre el conjunt de la societat, que gaudeix gratuïtament dels nombrosos bens i beneficis socials i ambientals que ofereixen els nostres boscos, i llurs propietaris que suporten majoritàriament els costos de la seva gestió.
6. Cal articular un conjunt de mecanismes, ajuts, incentius fiscals i altres eines de mercat per garantir la veritable sostenibilitat de la gestió forestal en el conjunt del territori. La valorització del producte, la inversió en la millora d'infraestructures, l'optimització i la mecanització dels treballs, el suport a la indústria de primera transformació i el suport a les associacions són, entre altres, estratègies fonamentals.
7. Alhora, cal superar la contradicció entre un discurs àmpliament assumit per tothom, orientat a la conservació i a la gestió forestal com a eina per a la prevenció d'incendis, i la realitat d'uns pressupostos que marginen la inversió i la transferència de recursos a les polítiques de foment forestal i de medi natural.
8. Cal un canvi tant a nivell d'administració com a nivell normatiu per agilitzar, simplificar i modernitzar un conjunt de processos, tràmits i requeriments burocràtics cada cop més feixucs que dificulten el normal funcionament de les explotacions.
9. Cal millorar la legislació i els mecanismes de control i regulació vinculats a l'aprofitament dels productes forestals no fustaners (bolets, pinyons, etc.) per permetre la seva valoració econòmica a nivell d'explotació.
10. L'aprofitament energètic de la biomassa forestal és una alternativa de futur que cal impulsar per permetre mobilitzar la fusta de baixa qualitat fent més eficient el conjunt d'operacions vinculades a la gestió del bosc i disminuint tant la càrrega de combustible com el risc d'incendi.

11. També, cal articular els mecanismes necessaris per millorar l'informació disponible sobre les dades clau a nivell de sector: cens de propietaris, indicadors de gestió, indicadors pel seguiment dels objectius de la planificació, etc. Aquesta informació és bàsica per analitzar i determinar l'efectivitat i l'eficàcia de les polítiques públiques d'ajut al sector.